

SPORTDYKAREN

TORRSIM
i historiska
miljöer

Gruvdykning

TUNA HÄSTBERG

Sportdykaren möter

ULF DEXTEGEN

Lago di Capo D'Acqua

Ett annorlunda dyk bland medeltida ruiner

TEST

Canon G15

en ny stjärna i G-serien



VRAKDYKNING

S/S Conehatta

Solabborren

– vacker, men förrädisk nykomling





“ Främsta anledningen till att jag valde att gå kursen är för att utvecklas som dykare men som redaktör för Sportdykaren måste jag ha ett öppet sinne att hela tiden vilja lära mig nya saker. ”

Utbildning!

Behöver jag mer utbildning? Den frågan ställde jag mig själv i höstas då jag fick erbjudande att gå en trimixkurs. Jag tog mina första andetag under ytan 1989 och sedan dess har jag gjort cirka 30 - 40 dyk om året, de flesta i Sverige. Några dykresor utomlands har det också blivit. Jag har inte varit särskilt intresserad av att ha tunga dubbellaskor på ryggen eller dyka djupare än 40 meter. Jag har nöjt mig med att simma runt med min 17 kilo lätta rebreather på sportdykardjup. Jag valde att tacka ja till trimixkursen. Den var mycket lärorik, gav nya dykvänner och vi hade tålmodiga instruktörer. Så med lite mer träning så blir det nog en trimixdykare av mej också. Du vet....lära gamla hundar sitta!

Främsta anledningen till att jag valde att gå kursen är för att utvecklas som dykare men som redaktör för Sportdykaren måste jag ha ett öppet sinne att hela tiden vilja lära mig nya saker. Jag behöver också viljan att ändra på redan gamla invanda mönster. Det var inte bättre förr! "Så här har vi alltid gjort" får nya klubbmedlemmar förvånansvärt ofta höra. Det är lite samma sak med vårt förbund och Sportdykaren. Vi måste vara lyhörda på nya idéer och förslag och viljan att ändra på oss. Sportdykaren kommer fortsätta att förändras. Planen är att tidningen kommer att bli både större och mindre. Fler sidor och lite mindre i formatet, som gör att den blir lättare att ta med på bussen, dykresan eller få ner den i väskan.

Vi har nyligen haft förbundsstämma och då röstades Stina, Filip, Per och Anders in i förbundsstyrelsen. Det är bra med nytt folk med nya åsikter och idéer, så inte förbundet halkar tillbaka i gamla invanda mönster. Men vi får inte glömma att även ha en långsiktig framtidsplan. I redaktionsgruppen håller vi på att ta fram en långtidsplan för Sportdykaren. Hur ser tidningen ut om två år? Fem år? Det vet vi inte än men vi har många idéer. Vi i redaktionen hoppas att tidningen ska vara underhållande och inspirera dig att prova nya saker och även utveckla din dykning och inte bli en "gammal hund" du också.

Lelle Malmström
Redaktör

SPORTDYKAREN

Tidskriften Sportdykaren, ISN-0038-7967
sportdykaren@ssdf.se
Tel. till sportdykaren: 0730 94 64 00
www.ssdf.se

Ansvarig utgivare: Patrik Falk

Redaktör: Lelle Malmström

Redaktionsgrupp:

Henrik Johansson

Frida Linderöth

Erik Oskarsson

E-post till redaktionsmedlem:

fornamn.efternamn@ssdf.se

Layout: Karin Söderholm, MOJI Graphic Production

Korrektur:

Camilla Sundberg

Isabelle Kindahl

Tryck: Elanders NRS Tryckeri, Jönköping

● Licensnummer 341123

www.elanders.se

Annonser

Lelle Malmström, 0730 94 64 00

Prenumeration

Beställning görs hos SSDF:s kansli på

sportdykaren@ssdf.se eller tfn 08-605 88 25

Prenumeration inom Sverige 245 kronor/år

Prenumeration för mottagare utomlands 295 kronor/år.

Manusstopp kommande nummer, 2013

Nr 4 18 augusti

Nr 5 13 oktober

Insänt material återsänds ej.

Redaktionsgruppen förbehåller sig rätten att i artiklar

göra redaktionellt motiverade ändringar, urval och

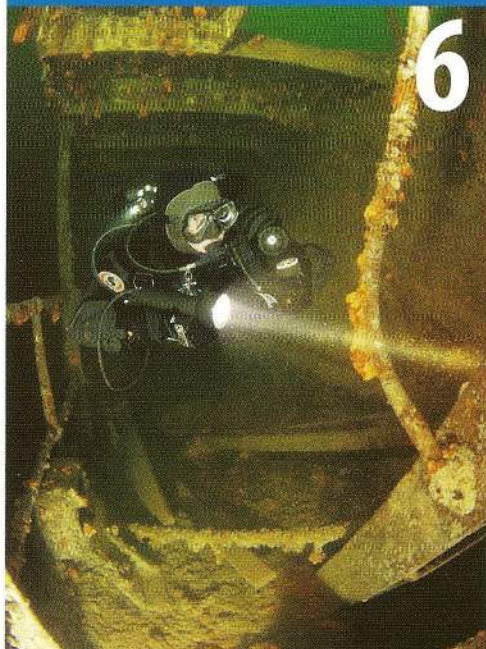
förkortningar.

Omslagsbild: Torbjörn Gylleus



INNEHÅLL

NR 3 juni 2013



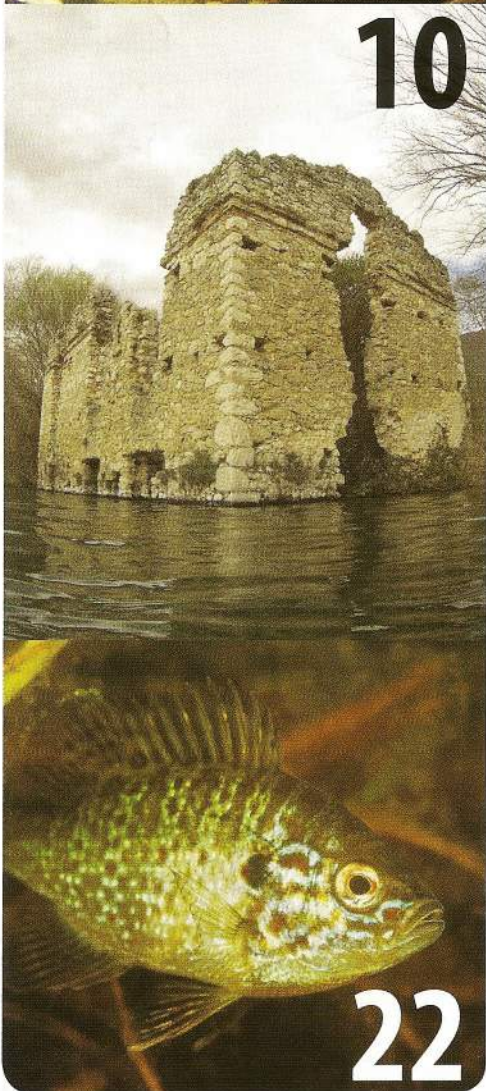
6



26



32



10

22

6 TUNA HÄSTBERG
Gruvdykning i den nerlagda järnmalmgruvan i Tuna Hästberg.

10 LAGO DI CAPO D'ACQUA – ETT ANNORLUNDA DYK BLAND MEDELTIDA RUINER
I nationalparken Gran Sasso e Monti della Laga cirka 18 mil öster om Rom intill den lilla antika staden Capestrano ligger sjön Lago di Capo D'Acqua.

16 SPORTDYKAREN MÖTER ULF DEXTEGEN
Ulf är inte bara känd för att vara en duktig hypnotisör, han tillhör även den lilla skaran människor i världen som kan hålla andan i över 9 minuter (!).

18 CANON G15 EN NY STJÄRNA I G-SERIEN
Canon har med sin G-serie av kameror under lång tid ridit på en våg av succé inom kategorin avancerade kompaktkameror. Detta gäller också kameror avsedda för undervattensbruk.

22 SOLABBORREN – VACKER, MEN FÖRRÄDISK NYKOMLING
Det första fyndet av solaborre i Sverige skedde sommaren 2010 i sjön Åsnen i Småland. Det kan tyckas positivt att vi får in denna vackra fisk i vår svenska fiskfauna, men dessvärre kan en introduktion av arten medföra flera negativa effekter för de vatten dit arten sprider sig.

26 S/S CONEHATTA
Den 7 november 1929 råder det hård sjö och tjock dimma på havet utanför Nordmalings kust. Idag vilar ett gigantiskt förskepp kvar på botten och erbjuder vrakdykning av hög klass. Följ med på en resa ner till S/S Conehatta.

32 TORRSIM I HISTORISKA MILJÖER
I vintermörkret låter många av oss dykarutrustningen vila. Men det betyder inte att man inte kan hålla intresset vid liv och förkovra sig inför nästa dyksäsong!

SSDF-info

alltid längst bak i tidningen

Lago di Capo

Ett annorlunda dyk bland medeltida ruiner

Text och bild: Torbjörn Gylleus

"Vi simmar fram över den algbeklädda ljusgröna botten i några minuter och snart anar man konturerna av byggnadsformationer och en valvbåge i sten. Fantasin skenar iväg och för tankarna till Atlantis och sjunkna städer."



D'Acqua



Den av de tre ruinerna som syns ovan ytan

Internationalparken Gran Sasso e Monti della Laga cirka 18 mil öster om Rom intill den lilla antika staden Capestrano ligger sjön Lago di Capo D'Acqua. Sjön bildades på 1950-talet när man skapade en fördämning för att distribuera vatten till odlingar i trakten. När man närmar sig platsen ser det på ytan ut som vilken sjö som helst. Bara en ruin i strandkanten skvallrar om att det finns något speciellt under ytan. I det kristallklara vattnet som kommer från underjordiska källor finner man rester av byggnader från medeltiden.

Turist i Rom

Jag har tillbringat två dagar i Rom och trängts med turister på sevärdheter som Vatikanen, Spanska trappan och Colosseum. Nu känns det skönt att lämna trängseln ett tag och dra ut på landsbygden. Det är påskafton och en för årstiden, relativt kylig morgon i slutet av mars. Efter en tidig frukost på ett gammalt slottshotell i staden Frascati, strax utanför Rom, lastar jag in dykprylarna i bilen och tar motorvägen österut mot regionen Abruzzo.

Efter knappt två timmars resa i duggregn syns snöklädda berg med nära 3000 meter höga bergstoppar. Jag svänger av mot Bussi-Popoli och efter en liten stund på mindre vägar är jag

framme vid sjön Lago di Capo D'Acqua.

Jag är den första på plats och promenerar längs sjökanten där jag fotar lite i omgivningen innan de andra dykarna möter upp.

Atlantide, vilket betyder Atlantis på Italienska är namnet på den lokala dyklubben som har ensamrätt och tillträde till Capo D'Acqua, och är de enda som anordnar dykning här. Det är inte tillåtet att dyka i sjön på egen hand.

Min fru hade lite svårt att förstå mig, när jag släpade med nästan 20 kilo dykprylar på en resa över påskhelgen till Rom, som ju inte direkt förknippas med dykning... Jag hade letat runt ganska länge efter information om just den här sjön. Nu hade jag äntligen lyckats boka in ett dyk genom kontakt med Atlantides ordförande Dante Cetrioli.

Även om jag hade en baktanke med att hinna besöka den här platsen så var huvudsyftet med resan inte dykning, och jag hade tänkt hyra det mesta av utrustningen på plats. Klubben kunde dock endast bistå med flaska och bly. För säkerhets skull hade jag tagit med en Yoke-adapter, vilket var tur för idag fanns det bara en Yoke-flaska att tillgå.

Jag börjar bära ner prylarna till en liten stuga intill sjön som fungerar som dyklubbens lokal, och här råder det en famil-

jär stämning där även barn och äldre umgås och är med och tittar på. Solen kommer fram bakom molnen och det blir lite varmare. En äldre dam som även sköter ekonomin i klubben kommer fram med en bricka och bjuder på espresso medan jag plockar ihop grejerna.

Efter ett obligatoriskt gruppfoto med samtliga dykare är det dags för en briefing på italienska. Den i sällskapet som erbjuder sig att tolka åt mig är schweizaren Claudio Gazzaroli. Förutom en duktig tolk så är Claudio även en fantastiskt skicklig UV-fotograf. Med bilder från bland annat vattendrag i Schweiz, har han tagit hem många priser världen över. När vi har fått lite information om dykplatsen och dess historia, bär vi ner paketen till sjön där det finns en ramp och liten brygga precis i vattenlinjen.

Nästan alla dykare verkar syssla med UV-foto och har skruvat ihop sina monsterriggat med blixtar, focuslampor och videobelysning. Självt har jag med min lilla resevänliga Olympus utan blixtar för att spara lite vikt, och har räknat med att använda det naturliga ljuset.

Tre ruiner

Vi hoppar ifrån bryggan och med sikte på den motsatta stranden, sänker jag mig ner i det kalla, kristallklara vattnet, som har en blåaktig ton. Miljön på-

“ Dykningen här är väldigt enkel med ett maxdjup i sjön på 10 meter, så vi har i princip hur mycket dyktid vi vill. ”

minner om sjön vid Silfra på Island, även om sikten inte är riktigt i samma klass. Det bubblar lite här och var från botten, vilket jag antar beror på källvatten. Vi simmar fram över den algbeklädda, ljusgröna botten i några minuter och snart anar man konturerna av byggnadsformationer och en valvbåge i sten. Fantasien skenar iväg och för tankarna till Atlantis och sjunkna städer.

Eftersom det är en källvattensjö vi dyker i är vattnet väldigt klart och håller en temperatur av 11 grader året runt, så det är torrdräkt som gäller. Dykningen här är väldigt enkel med ett maxdjup i sjön på 10 meter, så vi har i princip hur mycket dyktid vi vill.

Jag tänker att det här även måste vara en perfekt plats för utbildning och skillsdyk.

I sjön finns rester av tre olika byggnader som alla är från medeltiden varav en syns ovan ytan. De två ruinerna på sjöns botten är båda gamla kvarnanläggningar som legat intill den lilla floden Tirino, vilken rann här innan sjön bildades.

Vi simmar vidare och ska först ta oss till den andra ruinen som ligger något djupare. Vi lyckas missa den och hamnar efter en stund i andra änden av sjön. På väg tillbaka dyker dock en mur upp och en portal som rasat ner så att bara två stenpelare står kvar. Här finner vi ruinen efter den ena gamla kvarnen som har rasat ihop. Det står även en del mindre träd på botten och efter lite fotande följer vi en gammal väg som leder bort mot den andra ruinen.

När vi kommer fram ser jag att den är mer välbevarad än den första och här finns intakta murar, väggar, källarvalv och en stor valvbåge som fortfarande är hel. Jag blev starkt avrädd från att försöka simma in i de källarvalv som finns kvar. En fenspark på fel ställe kan orsaka ras. Den 6:e april 2009 inträffade en jordbävning som mätte 5,8 på Richterskalan, vilken hade sitt epicenter i närheten av sjön. Byggnaderna tog en hel del skada av skalvet och bland annat en stor valvbåge rasade ner.

Unik flora och fauna

Efter att ha simmat runt och fotat anläggningen en bra stund, känns det som vi har sett det mesta. Nu tar vi oss tillbaka mot stranden och på vägen stöter vi på två dykare som sitter på botten



Dykklubben Atlantides lokal intill sjön



Källvatten intill sjön



Utsikt över sjön Lago di Capo D'Acqua



Växter i sjön med fotograf som fotar kräftdjur



Överblicksbild över den mer hela kvarnanläggningen

med sina kamerariggar intill något som ser ut som vassruggar. Dessa små vassruggar växer på lite grundare djup närmare stränderna. Jag får senare veta att sjön även är utmärkt för supermacro-fotografering och inne i vassen lever bland annat små kräftdjur som är tack-samma fotomotiv. Förutom den unika växtligheten och kräftdjuren finns det ganska gott om öring i sjön.

Slutligen simmar vi intill stranden där den tredje byggnaden sticker upp ovanför ytan. Här kikar jag in genom fönster och dörröppningar i källarplanet som ligger under vatten och kamerorna kommer fram igen för några avslutande bilder under vattnet.

Det börjar bli lite kyligt efter ett ganska långt dyk på långt över en timme och vi simmar tillbaka mot platsen där vi hoppade i.

Väl uppe på land bjuds det på varmt te med lite eftersnack om dyket. En av dykarna, David Salvatori påpekar att jag haft lite otur eftersom det regnat en del och att sikten inte var lika bra som den brukar. Självt hade jag dock svårt att anmärka på sikten som var minst 30 meter.

Han berättade också att det kan vara ännu bättre förhållanden när det är helt vindstilla och ytan blir som en spegel mot byggnaderna under ytan.

David, Claudio och de andra bläddrar bland bilderna på sina kamerariggar

och visar upp några macrobilder som de är extra nöjd med.

Det är dags att packa ihop och vi lastar in den blöta utrustningen i bilarna. Jag erbjuds att följa med gruppen till en traditionsenlig lunch på en restaurang i närheten av Capestrano, men jag har dessvärre en tid att passa i Rom och måste avböja. Jag tackar för mig, hoppar i bilen och kör iväg på den slingriga vägen upp från sjön och vidare mot civilisationen.

På vägen tillbaka börjar det ösregna och bitvis kryper trafiken fram på motorvägen när jag närmar mig Rom. Det har verkligen varit värt allt släpande på packning och resan hit. Jag är fantastisk nöjd med dagen och glad att jag fick tillfälle att uppleva den här unika miljön. Ytterligare en dykplats har blivit avböckad på min önskelista och nu börjar planeringen för nästa udda dykmål.

Rester av byggnader i våra nordiska vatten

I Norangsdalen, vilken är en av Norges smalaste dalar ligger Lyngstølvatnet som har stora likheter med Lago di Capo D'Acqua.

Miljön under ytan påminner en hel del om den Italienska sjön och båda sjöarna är ungefär lika djupa. De har även båda två bildats av fördämningar även om den i Norangsdalen inte var avsiktlig.



Dykare med UV-scooter i Lyngstølvatnet, Norangsdalen



FAKTA

Plats

Lago di Capo D'Acqua. Ligger i regionen Abruzzo cirka 18 mil öster om Rom

Närmaste större ort

L'Aquila

Arrangör för dykningen

Associazione Sportiva
ATLANTIDE scuola sommozzatori
Via Caprini, 8 - 67100 L'Aquila -
Italien

Tel. +39 3473420185

<http://www.atlantidesub.com>
info@atlantidesub.com

Vattentemperatur

11 grader året runt

Siktförhållanden

Upp till cirka 50 meter beroende på
årstid och väder

Sjön Lyngstølvatnet bildades efter ett ras 1908 då bäcken som rinner i dalen dämades upp och gjorde att vattennivån steg med över tio meter.

Sikten i sjön är oftast riktigt bra, men kan variera lite med årstiderna. När man kommer ner under ytan här finner man rester av husgrunder, gårdsgårdar och murar. Det finns också en stentunnel under en bro som det går att simma igenom. Resterna av byggnaderna är dock inte lika imponerande som i Capo D'Acqua, utan hit kommer man mest för den unika och vackra miljön både ovan och under ytan.

Om man simmar bort till änden av sjön kan man se den stora högen med klippblock som skapat fördämningen.

I sjön kan man även se öringar som är mindre skygga än man kan tro och går att komma ganska nära under dyket.

På botten av sjön står, efter mer än hundra år, fortfarande även små dungar med mindre träd, vilka skapar en trolsk stämning under ytan.

Man kommer till sjön genom att ta väg 655 upp mot dalen från Hellesylt som ligger i Møre og Romsdal fylke. Det går att köra bil ända fram till strandkanten och enklast är att ta sig dit är ifrån en rastplats intill sjön. ■



Dykare intill ruinen som syns ovan ytan